

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

УДК 378.013:61(082)(477)

A43

Затверджено Вченою радою ХНМУ
Протокол № 3 від 28.03.2023

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов,
І.А. Чухно, І.В. Завгородній, Л.В. Фоміна,
І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

**A43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти: матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марков-
ський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків: ХНМУ, 2023. – 267 с.**

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їхніх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний медичний університет, 2023

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету:

Капустник Валерій Андрійович – Ректор ХНМУ, д.мед.н., проф., Заслужений працівник освіти України;

Заступники голови організаційного комітету:

М'ясоєдов Валерій Васильович – д.мед.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи ХНМУ;

Марковський Володимир Дмитрович – проректор з науково-педагогічної роботи, д.мед.н., професор;

Завгородній Ігор Володимирович – д.мед.н., проф., академік Академії наук вищої освіти України, директор навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ;

Чухно Інна Анатоліївна – заступниця директора ННІ ЯО ХНМУ, к. наук з держ. упр., доцент;

Члени організаційного комітету:

Залевський Б.А. – проректор з адміністративно-господарської роботи;

Краснікова С.О. – декан V факультету з підготовки іноземних студентів, к.мед.н., професор;

Фоміна Л.В. – завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, к.філолог.н., професор;

Корнейко І.В. – завідувач кафедри іноземних мов, к.філос.н., професор;

Маракушин Д.І. – директор Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян (далі – ННІ ПІГ) ХНМУ, д.мед.н., професор;

Киричок І.В. – директор Наукової бібліотеки;

Білоножко М.М. – в.о. начальника відділу міжнародних зв'язків;

Брітякова В.В. – в.о. начальника редакційно-видавничого відділу;

Секретарі конференції:

Волошко К.В. – методист II категорії Навчальної лабораторії моніторингу та систем управління якістю освіти ННІ ЯО ХНМУ;

Перцев П.Д. – фахівець з інформаційних технологій Симуляційного центру ННІ ЯО ХНМУ

Victoriia Kuzina, Maryna Tkachenko, Nataliia Kovalenko EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM.....	131
Кузьменко Н.В., Пода О.А., Несіна І.М. ГОТОВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	134
Кузьміна І.Ю., Павлова О.О., Шевченко О.М., Кузнецова М.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	137
Купновицька І.Г., Губіна Н.В., Калугіна С.М., Вівчаренко М.П. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	140
Купновицька І.Г., Клименко В.І., Фітковська І.П. СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН «КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ» І «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА» В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ.....	141
Лазуренко В.В., Старкова І.В., Тіщенко О.М. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ.....	142
Лемішко І.Г. ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ: НАВЧАТИСЯ, ЩОБ НАВЧАТИ.....	144
Летяго Г.В., Чернуський В.Г., Волошин К.В., Крутенко Н.В., Шевченко Н.С. ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE-ДОКУМЕНТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТА ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАННЯ.....	146
Лесний В.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	148
Литовська О.В. ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТИПОВИХ ПОМИЛОК ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗЕВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НАВЧАННЯ.....	149
Лісецька І.С., Дмитренко І.А. МІСЦЕ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	151
Ломакін І.І., Бабійчук В.Г., Кудокоцева О.В. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ.....	153
Лотоцька Л.Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	154
Лукашенко Л.В., Лихасенко І.В. ФОРМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ.....	156

2. Gordon L., Teunissen P., Jindal-Snape D., Bates J., Rees C., et al. An international study of trainee-trained transitions: Introducing the transition-to-trained-doctor (T3D) model. *Medical Teacher*. 2020; 5: 1.

3. Monrouxe L.V., Bullock A., Gormley G., Kaufhold K., Kelly N., Roberts C.E., Mattick K., Rees C. New graduate doctors' preparedness for practice: a multistakeholder, multicentre narrative study. *BMJ Open* [Internet]. 2018 Aug [cited 2023 Feb 10]; 8 (8): e023146. Available from: <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-023146>.

4. Opoku E.N., Khuabi L.A.J.N. & Van Niekerk L. Exploring the factors that affect the transition from student to health professional: an Integrative review. *BMC Med Educ* 21, 558 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02978-0>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Кузьміна І.Ю., Павлова О.О., Шевченко О.М., Кузнецова М.О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Пріоритетним напрямком розвитку України на сучасному етапі визначено покращення якості в підготовці кваліфікованих лікарів, здатних самостійно вирішувати завдання й проблеми у своїй професійній діяльності. Застосування методів педагогічної майстерності покликано систематично вдосконалювати фаховий рівень педагога, його загальну культуру та педагогічний досвід [1].

Професійно-педагогічна діяльність майбутнього лікаря спрямована на активізацію власних зусиль щодо навчання, виховання та розвитку особистості.

Кожен лікар повинен керуватися результатами достовірних клінічних досліджень щодо діагностики й лікування на підставі власного досвіду з тієї чи іншої медичної проблеми. Процес навчання є досить складним, але ще складнішим буде перехід до самостійної лікарської діяльності, тобто застосування всіх отриманих знань, умінь і навичок у реальному житті.

Навчання в медичному закладі вищої медичної освіти (ЗВО) має певні особливості, зокрема має бути скерованим на підготовку конкурентноспроможних фахівців. Забезпечення високого рівня професійної підготовки в медичному закладі полягає в послідовному та методичному застосуванні актуальних рішень, спрямованих на активний пошук, вивчення й використання сучасної навчальної та наукової інформації [2].

Сучасний темп розвитку науки й інформаційних технологій дає можливість швидко отримувати інформацію з різних джерел, але при цьому вимагає вміння критично її осмислювати і використовувати з метою отримання найбільшої користі.

Важливим також є формування організаційно-методичного забезпечення (ОМЗ) кафедр, яке характеризується наявністю кваліфікованих викладачів, що сприяє підвищенню педагогічної майстерності. Це дає змогу всебічно вдосконалити процес навчання, проводити виховну роботу, прищеплювати здобувачам освіти вміння та бажання постійного поповнення своїх знань задля оволодіння майбутньою спеціальністю [3].

Якість освітнього процесу актуалізує проблему управління якістю освіти у вищому навчальному закладі та визначається не тільки обсягом знань, але й параметрами особистого громадянського розвитку студентів [4].

Покращення фахової підготовки майбутніх лікарів залишається пріоритетним завданням вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації МОЗ України [5].

Проблеми педагогічної майстерності залишаються головною метою освіти для формування людини, забезпечують всебічний розвиток розумових і фізичних здібностей, моральне виховання, можливість самостійного вибору своєї майбутньої спеціальності. Методика підготовки та проведення основних видів занять зі студентами, викладання предметів з використанням наочних посібників, сучасних технічних засобів навчання, здійснення контролю успішності та якості підготовки – все це обумовлює вимоги щодо державного освітнього стандарту [6].

Чинна система викладання у ВНЗ заснована на вивченні широкого комплексу предметів і дисциплін, що мають свої специфічні особливості та визначені академічними традиціями та методиками викладання, пов'язаними з питанням організаційно-методичного забезпечення педагогічного процесу.

В Україні сучасні форми навчальних планів і програм забезпечуються на методичному рівні та проводяться з метою організації прогресивних методів навчання та самостійної роботи студентів [7]. Для підвищення творчого потенціалу й науково-технічного прогресу студентів доцільним є залучення дослідницької діяльності у вирішення ними навчальних завдань, що значно підвищить їхню професійну майстерність та якість надання медичної допомоги людям [8].

Актуальними проблемами підвищення якості вищої медичної освіти в Україні, на наш погляд, є:

1) створення сучасних методик навчання, оновлення методичних та методологічних аспектів викладання предметів з використанням наочних технічних засобів, вдосконалення навчальних дисциплін, що сприятимуть у повній мірі реалізації вимог державного освітнього стандарту;

2) розроблення нових методик підготовки та проведення основних видів занять на клінічних та теоретичних кафедрах;

3) наявність дослідницької діяльності студентів та творчого процесу вирішення ними навчальних завдань, здійснення контролю успішності та якості підготовки студентів, робота з молодими викладачами;

4) пошук нових можливостей проведення організаційно-методичної роботи на кафедрах, удосконалення професійних навичок студентів, що розкривають їхню роль у підвищенні ефективності та дієвості занять.

У період удосконалення системи вищої медичної освіти в Україні дедалі гостріше виявляється потреба у висококваліфікованих медичних кадрах. Відповідно, на методичному рівні проводиться формування сучасних навчальних програм, навчально-методичної літератури, яка сприятиме процесу педагогічної взаємодії, пошуку прогресивних форм організації навчання та самостійної роботи студентів.

Якість освітнього процесу розглядається як загальнолюдське та соціальне поняття, яке визначається параметрами громадянського розвитку студентів та робить актуальною проблему управління якістю освіти у вищому навчальному закладі [9].

Сучасна система вищої медичної освіти в Україні спрямована на розвиток людини, що створює умови для самореалізації, досягнення успіхів у навчанні та вихованні, що потребує від педагога нової орієнтації на особистість студента.

Проблеми забезпечення педагогічної майстерності в закладах МОЗ України та оцінювання їхньої діяльності – основні завдання, які постають перед сучасною освітою. Першочергові завдання – це підготовка фахівця, який постійно підвищує свій професійний рівень і може адекватно оцінити основні завдання, поставлені перед сучасною освітою, здатного поєднати в собі фундаментальні теоретичні знання з можливістю володіння інноваційними технологіями й практичними навичками [10].

Однією з актуальних проблем охорони здоров'я є впровадження новітніх технологій у досягнення науково-технічного прогресу. Першочерговим завданням у навчанні є пошук сучасних шляхів щодо підвищення якості освіти, постійного зростання обсягу науково-технічної інформації та прискорення процесу оновлення медичних знань. Розвитку майбутніх фахівців сприяє формування високих морально-етичних якостей у навчально-виховному процесі, створення умов для професійної підготовки спеціалістів.

Сучасна система вищої медичної освіти в Україні спрямована на різнобічний розвиток людини, створює умови для самореалізації, досягнення успіхів у навчанні та вихованні, що потребує від педагога нової орієнтації на особистість студента.

Перелік використаних джерел:

1. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / Л.Г. Селіхова, А.В. Лавренко, О.А. Борзих [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 208–210.
2. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я України в умовах впровадження Закону України “Про вищу освіту” / Ю.С. П'ятиницький, І.В. Мельник, М.О. Поліщук, Ю.І. Фисун // Актуальні питання якості медичної освіти: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2016. – С. 22–26.
3. Компетентнісний підхід у підготовці студентів медиків / М.М. Рожко, А.М. Ерстенюк, В.В. Капечук [та ін.] // Медична освіта. – 2016. – № 2. – С. 102–107.
4. Генсерук Г.Р., Бойко М.М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернетконференції (м. Тернопіль, 30 квітня, 2020). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 110–111.
5. Морозова О.М. Пошук стандартів вищої медичної освіти для вдосконалення системи охорони здоров'я / О.М. Морозова, Л.В. Батюк, В.Г. Кнігавко // Актуальні питання якості медичної освіти: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференцзв'язку) (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.). – Тернопіль, 2016. – Т. 1. – С. 109–110.
6. Гула Л. В. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі організації самостійної роботи. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Випуск 72. Том 1. С. 126–129.

7. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.

8. Беспарточна О.І., Поясок Т.Б. Організація педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу в комп'ютерноорієнтованому навчальному середовищі закладу вищої освіти. Інформаційні технології та засоби навчання, 2018, Том 67, № 5. – Київ, С. 199–212.

9. Білоусова Н.А., Гетало О.В., Яковлева О.С. Підготовка фахівців з оцінки медичних технологій: досвід зарубіжних країн. Фармацевтичний журнал. 2022. 1 (77). с. 63–73.

10. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Купновицька І.Г., Губіна Н.В., Калугіна С.М., Вівчаренко М.П.

*Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Підготовка майбутніх спеціалістів у вищій школі, виходячи з умов сьогодення, ускладнилася підвищеними потребами суспільства у висококваліфікованих і конкурентноспроможних кадрах. Виходячи з воєнного стану в Україні, мінливості ситуації й міграції населення, в тому числі, студентської маси, викладач вищої школи для підготовки майбутніх спеціалістів повинен володіти навичками високої педагогічної майстерності, які полягають у вмінні організувати колективну (групову) й індивідуальну роботу студентів, постійно підвищувати свою кваліфікацію (спеціальну й педагогічну) і набути знання уміло передавати своїм вихованцям. Висококваліфікований педагог повинен не тільки володіти знаннями, але й практичними навичками, і зміло формувати їх у своїх студентів. Обидва останні вміння вимагають від викладача майстерності володіння педагогічними технологіями.

Недарма при знайомстві зі спеціалістом, представляючи кваліфікованого лікаря чи вченого, називають прізвище його вчителя, адже він заклав у молоду особу вміння вчитися, працювати, ставитися до людей, до свого фаху з любов'ю, передав свої знання і вміння, які той постійно удосконалює і, можливо, уже став ще кращим фахівцем, ніж його вчитель. Усі ці ознаки майстерності викладача набуваються з часом, віком, людьми з громадянською позицією, котрі мають високе почуття людського обов'язку й постійно працюють над своїм професійним рівнем.

Не менше значення має вироблений з часом індивідуальний стиль роботи кожного педагога зокрема, так звана педагогічна техніка. Немає нічого дивного у тому, що студенти задоволені роботою одного умілого викладача і спішають до нього на заняття, у той час як іншого, не менш знаючого і розумного, стараються уникнути. Один передає знання через свою комунікабельність, з посмішкою і бажанням навчити, а інший, хоч і має знання і вміння, але скупий на слова і посмішки – із своїм індивідуальним стилем йому далеко до педагогічної майстерності.

Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Формат А5.
Зам. № 23-34305

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knmu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.